

ทัศนคติทางการเมืองตามแนวพุทธในการเลือกตั้งท้องถิ่น ของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมา*

BUDDHIST POLITICAL ATTITUDES IN LOCAL ELECTIONS OF VOTERS IN NAKHON RATCHSIMA MUNICIPALITY

พระรฤทธิ วรวิธินาโณ*, พรเศรษฐี วุฒิปัญญานิสงส์ และชุตินันท์ วงษ์อมรวิทย์
Phra Rarit Waridthiyano, Phonsetthi Wutthipanyaisakun and Chutipon Wongamonwit
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Ratchasima Campus, Thailand
*Corresponding Author Email: joybenyapajoy@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับทัศนคติทางการเมืองในการเลือกตั้งท้องถิ่นของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมา 2) เปรียบเทียบทัศนคติทางการเมืองในการเลือกตั้งท้องถิ่นของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมา 3) วิเคราะห์ทัศนคติทางการเมืองตามแนวพุทธในการเลือกตั้งท้องถิ่นของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมา การวิจัยเป็นแบบผสมผสานวิธี การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตของเทศบาลนครราชสีมา จำนวน 386 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่า t-test และ F-test การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับทัศนคติทางการเมืองในการเลือกตั้งท้องถิ่นของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการตัดสินใจทางการเมือง รองลงมา ด้านการดำเนินการเลือกตั้ง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการร่วมรณรงค์การเลือกตั้ง

2. ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ต่างกันมีทัศนคติทางการเมืองในการเลือกตั้งท้องถิ่นของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

* Received April 29, 2024; Revised October 11, 2024; Accepted November 13, 2024

3. ทศนคติทางการเมืองตามแนวพุทธในการเลือกตั้งท้องถิ่นของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมา ตามหลักสัปบุริสธรรม 7 ได้แก่ ความเป็นผู้รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาลเวลา รู้จักชุมชน รู้จักเลือกบุคคล

คำสำคัญ: ทศนคติ, การเมืองตามแนวพุทธ, การเลือกตั้งท้องถิ่น

ABSTRACT

The objectives of this research article were to 1) study the level of political attitudes in local elections among voters in Nakhon Ratchasima Municipality, 2) compare political attitudes in local elections among voters in Nakhon Ratchasima Municipality, and 3) analyze the political attitudes under Buddhist principles in local elections of voters in Nakhon Ratchasima Municipality. The research employed a combined method. Quantitative research used a questionnaire to collect data. The sample group was 386 people with the right to vote in the Nakhon Ratchasima Municipality area. Statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, and standard deviation. The hypotheses were tested using t-test and F-test values. Qualitative research used in-depth interviews with nine key informants/persons. Data were analyzed using descriptive content analysis.

The research results found that:

1. Overall, the political attitude level of voters in local elections in Nakhon Ratchasima Municipality was high. The aspect with the highest average was political decision-making, followed by election operations. The aspect with the lowest average was participation in the election campaign.

2. People with different genders, ages, education levels, occupations, and monthly incomes had distinct political attitudes in local elections among voters in Nakhon Ratchasima Municipality, with a significant difference at the .05 level.

3. Political attitudes under the Buddhist principles of voters in local elections in Nakhon Ratchasima Municipality following the principles of Sappurisdhamma 7 were as follows: being one who knows causes, effects, self-aware, limits when doing things, proper time, society, and how to choose the proper persons.

Keywords: Attitudes, Buddhist political way, Local elections

บทนำ

ปัจจุบันประชาธิปไตยในประเทศไทย แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการพัฒนาที่ดีขึ้น แม้จะยังเป็นไปอย่างต่อเนื่อง อันเนื่องมาจากปัญหาทางการเมืองที่ถาโถมเข้าใส่ อย่างไรก็ตาม ประชาชนไทยกลับแสดงให้เห็นถึงความตื่นตัวต่อการเคลื่อนไหวทางการเมือง มีความสนใจและเข้ามามีส่วนร่วม ในกิจกรรมทางการเมืองมากขึ้นสะท้อนให้เห็นถึงความปรารถนาของประชาชนที่ต้องการเห็นการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมที่ประชาธิปไตยความมุ่งมั่นที่จะมีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตของประเทศแม้จะเผชิญกับอุปสรรค แต่พลังของประชาชนจะเป็นพลังขับเคลื่อนนำพาประชาธิปไตยไทยไปสู่จุดหมายปลายทาง (อมร รักษาสัตย์ และคณะ, 2544) โครงสร้างทางสังคมไทยมีความเหลื่อมล้ำสูง ชนชั้นกลาง และชนชั้นปัญญาชนมักมีโอกาสทางการศึกษาและทรัพยากรมากกว่า ส่งผลให้พวกเขามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและเข้าใจหลักการประชาธิปไตยได้มากกว่า ประชาชนในชนบทและชนชั้นล่างมักเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยได้น้อยกว่า ประกอบกับช่องทางการสื่อสารหลักของพวกเขามักถูกควบคุมโดยกลุ่มผู้มีอำนาจ ส่งผลให้พวกเขามีโอกาสน้อยที่จะได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วนเกี่ยวกับประชาธิปไตย ประชาชนในชนบทและชนชั้นล่างมักมุ่งเน้นไปที่การดำรงชีวิตและการตอบสนองความต้องการพื้นฐานมากกว่าที่จะให้ความสำคัญกับการเมืองสาเหตุหลักมาจากความยากจนและโอกาสทางเศรษฐกิจที่จำกัด ประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ของไทยกับประชาธิปไตยนั้นซับซ้อน เต็มไปด้วยการรัฐประหารและความวุ่นวาย ประสิทธิภาพเหล่านี้สร้างความหวาดระแวงต่อประชาธิปไตยในหมู่ประชาชนบางกลุ่ม (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และฉวีลดา บุรีกุล, 2548)

รัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2560 ได้กำหนดบทบาทของประชาชนเกี่ยวกับการเมือง ซึ่งสะท้อนเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้อย่างชัดเจนที่ว่า มาตรา 44 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ มาตรา 45 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่กฎหมายบัญญัติมาตรา 164 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคนมีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อมีมติให้ถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งได้มาตรา 165 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งย่อมมีสิทธิออกเสียงประชามติรวมถึงยังมีการกระจายอำนาจ การปกครองไปสู่ส่วนท้องถิ่นโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมทั้งกับท้องถิ่นมากขึ้นดัง มาตรา 287 ราชกิจจานุเบกษาฉบับกฤษฎีกา มาตรา 44, 45 หน้า 12 (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ 2560) ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีวิธีการให้ประชาชนมีส่วนร่วมดังกล่าวได้ด้วย

ในประเทศไทยของเรานั้นมีการปกครองท้องถิ่นเป็นรากฐานอันสำคัญ ในการกระจายอำนาจการบริหารจากส่วนกลางสู่ส่วนท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นรากฐานอันสำคัญในระบอบประชาธิปไตย

มุ่งหวังให้ท้องถิ่นสามารถดำเนินการตัดสินใจและตกลงใจเรื่องต่าง ๆ ของตนเองหรือมุ่งหวังให้สามารถบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพมีความคุ้มค่า นอกจากนี้การปกครองท้องถิ่นยังเป็นการแบ่งเบาภาระในการจัดทำบริการของส่วนกลาง ช่วงสร้างสำนึกในหมู่ประชาชนให้รักท้องถิ่นและร่วมมือกันในการพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าและเป็นปัจจัยส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นองค์พระประมุขของไทยซึ่งเป็นการปกครองในระดับชาติด้วยอย่างไรก็ตามการปกครองท้องถิ่นจะเกิดผลดีหรือไม่เพียงใดขึ้นกับปัจจัยด้านต่าง ๆ เช่น กำลังคน เงิน ประชากรและขนบธรรมเนียมของท้องถิ่นนั้น ๆ การปกครองท้องถิ่นมีรูปแบบการปกครองที่หลากหลายซึ่งเป็นไปตามความเหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละ ท้องถิ่น ดังพระราชบัญญัติระเบียบบริหารแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 70 กำหนดให้จัดระเบียบราชการส่วนท้องถิ่น 4 รูปแบบ คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนตำบลและการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในรูปแบบพิเศษ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร เป็นต้น (ธนรัชต์ คลายมณี, 2549)

การเลือกตั้งจึงเปรียบเสมือนเวทีที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งใช้อำนาจทางการเมืองของตน แสดงเจตนารมณ์เลือกผู้แทน และกำหนดทิศทางประเทศ ผ่านบัตรลงคะแนนเสียงในระบบประชาธิปไตยการเลือกตั้งเปรียบเสมือนเครื่องชี้วัดสำคัญที่สะท้อนถึงความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายและการบริหารประเทศของรัฐบาล เสมือนกลไกพื้นฐานสำคัญที่ขับเคลื่อนระบอบประชาธิปไตย ให้เดินหน้าต่อไป ระบบการเลือกตั้งที่โปร่งใสตรวจสอบได้ ภายใต้รัฐธรรมนูญ เปรียบเสมือนเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาทุจริต สร้างเสถียรภาพทางการเมือง พัฒนาประสิทธิภาพขององค์กรทางการเมือง และส่งเสริมความเข้าใจของประชาชนต่อระบบการเลือกตั้ง การพัฒนาระบบการเลือกตั้งอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้ เสียงของประชาชน ได้รับการรับฟังอย่างแท้จริง นำไปสู่สังคมประชาธิปไตยที่มั่นคง ยั่งยืน และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (บรรยงค์ กุคำใส, 2554)

การเลือกตั้งท้องถิ่น (Local Elections) จึงนับได้ว่าเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของกระบวนการปกครองตามหลักประชาธิปไตย (Democracy) กล่าวคือเป็นการสร้างและเคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชนภายใต้การยอมรับของสังคมทั่วไป เมื่อพิจารณาถึงรูปแบบการปกครองที่ตั้งอยู่บนหลักการที่ว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน” ถูกใช้โดยตัวแทนของประชาชน ซึ่งตัวแทนของประชาชนนั้นเป็นผู้ที่ได้รับการมอบหมายให้ทำหน้าที่ภายใต้ความรับผิดชอบ (Accountability) ต่อผลประโยชน์ของประชาชน ซึ่งประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงในการใช้อำนาจอธิปไตย ในขณะเดียวกันอำนาจอธิปไตยถูกใช้โดยตัวแทน ได้แก่ สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เข้าไปการออกแบบนโยบายซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนผ่านกระบวนการเลือกตั้ง (สุนทรชัย ขอบยศ และรจนา คำดีเกิด, 2556)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาทัศนคติทางการเมืองตามแนวพุทธในการเลือกตั้งท้องถิ่นของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประชาธิปไตยให้เกิดเป็นทัศนคติทางการเมืองที่ดีกับประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับทัศนคติทางการเมืองในการเลือกตั้งท้องถิ่นของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมา
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติทางการเมืองในการเลือกตั้งท้องถิ่นของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อวิเคราะห์ทัศนคติทางการเมืองตามแนวพุทธในการเลือกตั้งท้องถิ่นของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างและการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตของเทศบาลนครราชสีมา จำนวน 10,980 คน (สำนักงานเทศบาลนครราชสีมา, 2566)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตของเทศบาลนครราชสีมา โดยการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) จากชุมชน 90 ชุมชน ทำการแบ่งกลุ่มตามสัดส่วน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 386 คนโดยเลือกสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ได้คำนวณไว้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ นักวิชาการด้านศาสนา จำนวน 2 รูป นักวิชาการด้านการเมืองท้องถิ่น จำนวน 3 คน นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 2 คน และตัวแทนประชาชน จำนวน 2 คน รวมจำนวนทั้งสิ้นจำนวน 9 รูปหรือคน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กับผู้ที่มีความชำนาญและสามารถให้ข้อมูลในการวิจัยได้

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม โดยการหาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ได้ค่าคะแนนของข้อคำถามเท่ากับ 0.80-1.00 และคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เพื่อวัดความสอดคล้องภายในตามแนวคิดของครอนบาค (Cronbach) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.890

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยการหาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ได้ค่าคะแนนของข้อคำถามเท่ากับ 0.80-1.00

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือแนะนำตัวจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา เพื่อดำเนินการดังนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยขอประสานความร่วมมือกับนายกเทศมนตรีเทศบาลนครนครราชสีมา ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 386 คน และเก็บแบบสอบถามคืนได้ครบตามจำนวน คิดเป็นร้อยละ 100

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยประสานผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อบันทึกหมายเวลาและขออนุญาตบันทึกเสียงการให้สัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการตรวจสอบความถูกต้องในภายหลัง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้ 1) สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายระดับภาวะผู้นำสำหรับนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา และหลักสัปรีศธรรม 7 และ 2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติทางการเมืองในการเลือกตั้งท้องถิ่นของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือการทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามี ความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD.)

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) แล้วสังเคราะห์ข้อมูลโดยเขียนเป็นความเรียงและจัดกลุ่ม เพื่อนำเสนอข้อมูลในภาพรวม

ผลการวิจัย

จากศึกษาวิจัยเรื่อง “ทัศนคติทางการเมืองตามแนวพุทธในการเลือกตั้งท้องถิ่นของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมา” มีผลการวิจัยดังนี้

1. ระดับทัศนคติทางการเมืองในการเลือกตั้งท้องถิ่นของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.01$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการตัดสินใจทางการเมือง ($\bar{X}=4.06$) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ด้านการดำเนินการเลือกตั้ง ($\bar{X}=4.01$) และด้านการร่วมรณรงค์การเลือกตั้ง ($\bar{X}=3.96$) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับทัศนคติทางการเมืองในการเลือกตั้งท้องถิ่นของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมา

(n = 386)

ทัศนคติทางการเมืองในการเลือกตั้งท้องถิ่นของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมา	ระดับทัศนคติ		
	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปลผล
1. ด้านการดำเนินการเลือกตั้ง	4.06	0.66	มาก
2. ด้านการร่วมรณรงค์การเลือกตั้ง	4.01	0.68	มาก
3. ด้านการตัดสินใจทางการเมือง	3.96	0.69	มาก
ภาพรวม	4.01	0.60	มาก

2. เปรียบเทียบทัศนคติทางการเมืองในการเลือกตั้งท้องถิ่นของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมา

ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีทัศนคติทางการเมืองในการเลือกตั้งท้องถิ่นของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประชาชนที่อายุต่างกันมีทัศนคติทางการเมืองในการเลือกตั้งท้องถิ่นของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกันมีทัศนคติทางการเมืองในการเลือกตั้งท้องถิ่นของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีทัศนคติทางการเมืองในการเลือกตั้งท้องถิ่นของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันมีทัศนคติทางการเมืองในการเลือกตั้งท้องถิ่นของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่	t	F	Sig.	ยอมรับ	ปฏิเสธ
สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีทัศนคติทางการเมืองในการเลือกตั้งท้องถิ่นของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมา แตกต่างกัน	6.09**	-	0.000	✓	
สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีทัศนคติทางการเมืองในการเลือกตั้งท้องถิ่นของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมา แตกต่างกัน	-	17.46**	0.000	✓	
สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติทางการเมืองในการเลือกตั้งท้องถิ่นของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมา แตกต่างกัน	-	11.24**	0.000	✓	
สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีอาชีพ มีทัศนคติทางการเมืองในการเลือกตั้งท้องถิ่นของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมา แตกต่างกัน		14.17**	0.000	✓	
สมมติฐานที่ 5 ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีทัศนคติทางการเมืองในการเลือกตั้งท้องถิ่นของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมา แตกต่างกัน		26.96**	0.000	✓	

3. ทัศนคติทางการเมืองตามแนวพุทธในการเลือกตั้งท้องถิ่นของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 1) ด้านธัมมัญญตา (ความเป็นผู้รู้จักเหตุ) รู้จักวิเคราะห์สาเหตุของสถานการณ์และความเป็นไป รู้จักหลักของเหตุที่จะทำให้ผลตามเป้าหมาย รู้หลักการรู้งาน รู้หน้าที่ รู้กฎเกณฑ์กติกาที่เกี่ยวข้อง นักการเมืองท้องถิ่น รู้หลักเกณฑ์การเลือกตั้งเป็นอย่างดี นักการเมืองท้องถิ่น เข้าใจในกฎหมายในการเลือกตั้ง 2) อัตถัญญตา (รู้จักผล) มีการวางแผนงานเพื่อวิเคราะห์ผลกระทบการเลือกตั้ง รู้จักผลที่จะเกิดผลเนื่องจากการเลือกตั้ง มีความชัดเจนในจุดหมายต่อนโยบาย สามารถวิเคราะห์ผลจากการดำเนินโครงการ ของท้องถิ่นได้ ท้องถิ่น เป็นผู้รู้จักเป้าหมายในการบริหารงานท้องถิ่น 3) ด้านอัตตัญญตา (รู้จักตน) รู้จักวิเคราะห์องค์กรตนเองที่เรารับบริหาร ความรู้ ความถนัด ความสามารถในการแก้ปัญหา ประพฤติให้เหมาะสมตามหน้าที่ที่ได้รับ สร้างวิธีเป้าหมายในการ

บริหารงานท้องถิ่นให้มีความเจริญ เป็นผู้มั่นใจในศักยภาพของตนเองอย่างดี 4) ด้านมัตตัญญูตา (ผู้รู้จักประมาณ) จัดสรรเงินงบประมาณให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนจัดการงบประมาณอย่าง ยุติธรรม วางแผนการใช้งบประมาณที่ตรงไปตรงมา นักการเมืองท้องถิ่นที่ดีไม่ควรรับทรัพย์สิน ประโยชน์ นักการเมืองท้องถิ่นที่ดีต้องเป็นผู้บริหาร 5) ด้านกาลัญญูตา (รู้จักกาลเวลา) เข้าใจใน กรอบการจัดการชุมชนให้ดี ควรเป็นผู้รู้จักลำดับความสำคัญของเวลาต่อประชาชน ดำเนินการ ให้เหมาะสมกับเวลาที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ ควรเป็นผู้รู้จักกรอบระยะเวลาในการบริหารงาน ท้องถิ่น นักการเมืองท้องถิ่นที่ดีต้องเป็นผู้เข้าถึงประชาชน 6) ด้านปริสัญญูตา (รู้จักชุมชน) รู้จัก พฤติกรรมของคนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี เข้าใจปัญหาในท้องถิ่นนั้นได้เป็นอย่างดี สามารถ แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นได้ จะต้องให้ความสำคัญกับปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น นักการเมือง ท้องถิ่นควรนำปัญหาในท้องถิ่นนั้นมาแก้ไขให้ดี 7) ด้านบุคคลัญญูตา (รู้จักเลือกบุคคล) เข้าใจ การเลือกบุคคลในการปฏิบัติหน้าที่ เขาถึงและเข้าใจบุคคลนั้น ๆ เคารพความแตกต่างในการ ปฏิบัติงานต่าง ๆ ต้องรู้จักเลือกใช้คนให้เหมาะสมกับงาน ควรปฏิบัติตนหรือวางตัวให้เหมาะสม ตามฐานะ

อภิปรายผล

จากศึกษาวิจัยเรื่อง “ทัศนคติทางการเมืองตามแนวพุทธในการเลือกตั้งท้องถิ่นของผู้มี สิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมา” สามารถอภิปรายผลจากผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ระดับทัศนคติทางการเมืองในการเลือกตั้งท้องถิ่นของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งใน เทศบาลนครนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการ ตัดสินใจในทางการเมือง รองลงมา ด้านการดำเนินการเลือกตั้ง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการร่วมรณรงค์การเลือกตั้ง ที่เป็นเช่นนี้เพราะประชาชนต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ที่มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของพวกเขาโดยตรง การเลือกตั้งท้องถิ่นเป็นโอกาสสำคัญ ที่ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นและเลือกผู้แทนที่พวกเขาไว้วางใจ ประชาชนคาดหวังว่า ผู้บริหารท้องถิ่นจะทำงานอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ และรับผิดชอบต่อประชาชน การตัดสินใจ ในทางการเมืองที่ดี ตรวจสอบได้ จะช่วยสร้างความไว้วางใจและความร่วมมือจากประชาชน ประชาชนต้องการเห็นผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมจากการบริหารท้องถิ่น การตัดสินใจในทาง การเมืองที่ดี มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลจะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริญญ์ อังโชติพันธุ์ และชาญชัย จิตรเหล้าอาพร ได้วิจัยเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนต่อการทุจริตการเลือกตั้ง สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด สตุล” ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติต่อการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตุล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ปริญญ์ อังโชติพันธุ์ และชาญชัย จิตรเหล้าอาพร, 2564) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย โนวิด พุเท ยอน ได้วิจัยเรื่องทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

ของประชาชนชาวกัมพูชาที่พำนักอยู่ในเขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร พบว่า ทักษะคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนชาวกัมพูชา เขตราชเทวีกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านทักษะคติในการเลือกตั้ง รองลงมา ด้านสิทธิ เสรีภาพทางการเมือง และด้านการแสดงออกทางการเมือง ตามลำดับ (โนวิด พุเท ยอน, 2563)

2. การเปรียบเทียบทักษะคติทางการเมืองในการเลือกตั้งท้องถิ่นของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมา ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ต่อเดือน ต่างกันมีทักษะคติทางการเมืองในการเลือกตั้งท้องถิ่นของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้เพราะประสบการณ์ส่วนตัวกับการบริหารท้องถิ่นในอดีต ส่งผลต่อทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งท้องถิ่น ตัวอย่างเช่น ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึง มีคุณภาพชีวิตที่ดี อาจจะมีทัศนคติเชิงบวกต่อการเลือกตั้งท้องถิ่น และมีความเชื่อมั่นในระบบมากกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริญญ์ อังโชติพันธุ์ และชาญชัย จิตรเหล้าอาพร ได้วิจัยเรื่องทัศนคติของประชาชนต่อการทุจริตการเลือกตั้ง สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ที่พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติของประชาชนต่อการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสตูล พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ อาชีพ มีอิทธิพลต่อทัศนคติต่อการทุจริตการเลือกตั้งสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสตูล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .005 (ปริญญ์ อังโชติพันธุ์ และชาญชัย จิตรเหล้าอาพร, 2564) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย เนตรภัทร อ่วมเครือ และวัลลภ รัฐนันทานนท์ ได้วิจัยเรื่องทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลบ้านกุ่ม อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งพบว่าประชาชนในตำบลบ้านกุ่ม อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรีมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับสูง จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า อายุ และระดับการศึกษาแตกต่างกันมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (เนตรภัทร อ่วมเครือ และวัลลภ รัฐนันทานนท์, 2562)

3. ทักษะคติทางการเมืองตามแนวพุทธในการเลือกตั้งท้องถิ่นของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมา ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ธัมมัญญา (ความเป็นผู้รู้จักเหตุ) อุตถัญญา (รู้จักผล) ด้านอุตถัญญา (รู้จักตน) ด้านมัตถัญญา (ผู้รู้จักประมาณ) ด้านกาลัญญา (รู้จักกาลเวลา) ด้านปริสสัญญา (รู้จักชุมชน) ด้านบุคคลัญญา (รู้จักเลือกบุคคล) สามารถส่งเสริมทัศนคติทางการเมืองตามแนวพุทธในการเลือกตั้งท้องถิ่นของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ทักษะคติทางการเมืองที่ยึดหลักสัปปุริสธรรม จะส่งเสริมให้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในระบบการเมือง ทำหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ โปร่งใส ตรวจสอบได้ ทำงานเพื่อประโยชน์ของประชาชน โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหานรินทร์ สุรบุญโญ (เอมพันธ์) ได้วิจัยเรื่องการประยุกต์

หลักพุทธจริยธรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมทางการเมืองของผู้นำทางการเมืองในจังหวัดชัยภูมิ ผลวิจัยพบว่า การประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมทางการเมืองของผู้นำทางการเมืองในจังหวัดชัยภูมิตามหลักสัปติสธรรม 7 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) บุคคลัญญา รู้จักบุคคลโดยการจงรักภักดี รู้คุณค่าสถาบันหลัก สร้างความรักความสามัคคีให้เกิดมีแก่ประชาชน 2) อัมมัญญา รู้จักเหตุ โดยการเข้าใจกฎเกณฑ์ ปฏิบัติตามหน้าที่ ส่งเสริมให้บุคคลากรปฏิบัติตามกฎระเบียบ 3) อัตถัญญา รู้จักผล โดยการมีเหตุผล วางนโยบาย กำหนดเป้าหมายได้อย่างถูกต้อง 4) ปริสัญญญา รู้จักชุมชน โดยการมีจิตสาธารณะประโยชน์มุ่งมั่นจริงใจ ส่งเสริมประชาชนให้รู้คุณค่าของประโยชน์ส่วนรวม 5) กาลัญญา รู้จักกาลโดยมีกล้าหาญในการตัดสินใจ แก้ไขปัญหาได้ทันทั่วทั้งที่ สนับสนุนการใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ 6) อตตัญญา รู้จักตน โดยการกระทำตามหน้าที่ของตน ปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ส่งเสริมภาพลักษณ์ของหน่วยงาน และ 7) มัตตัญญา รู้จักประมาณโดยการใช้ชีวิตพอเพียง ใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าด้วยความสัตย์สุจริต ตามลำดับ (พระมหานรินทร์ สุรบุญ (เอมพันธ์), 2563) ทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูโกสุมสมณวัตร (2560) ได้วิจัยเรื่องหลักสัปติสธรรมที่ส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลศรีณรงค์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า สัปติสธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาทที่เกี่ยวกับการปกครอง นั้นผู้นำจะต้องมี หลักธรรมในการปฏิบัติงาน 7 ประการ คือ 1) ความรู้จักเหตุ ช่วยให้รู้จักวิเคราะห์หาสาเหตุของสถานการณ์ตามเป็นจริง 2) ความรู้จักผล ช่วยให้ทราบผลที่จะตามมาในแต่ละเรื่อง 3) ความรู้จักตน ประพฤติตนให้เหมาะสมแก่สถานะ 4) ความรู้จักประมาณ ช่วยให้รู้จักทำทุกสิ่งทุกอย่างให้อยู่ในความพอดี 5) ความรู้จักกาล ช่วยให้รู้จักเวลาที่เหมาะสมในการประสานทำกิจกรรมต่าง ๆ 6) ความรู้จักชุมชน ช่วยให้รู้จักปฏิบัติตนให้ถูกกับกาลเทศะทั้งกับบุคคลและสถานที่ 7) ความรู้จักบุคคล ช่วยให้ปฏิบัติกับบุคคลนั้น ๆ ได้อย่างเหมาะสม เกิดการประสานงานที่ดีในทุกด้าน (พระครูโกสุมสมณวัตร, 2560)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เทศบาลเมืองนครราชสีมาควรจัดทำแผนพัฒนาคุณลักษณะผู้นำท้องถิ่นทุกปี โดยมีกระบวนการสำรวจหาปัญหาที่เกิดขึ้น
2. เทศบาลเมืองนครราชสีมาควรจัดตั้งท้องถิ่นต้นแบบที่มีประธานคณะกรรมการท้องถิ่นให้มีความเข้าใจในการเลือกตั้งเพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ดี
3. เทศบาลเมืองนครราชสีมาควรมีแผนปฏิบัติการเป็นขั้นตอนที่ ชัดเจนที่มุ่งไปสู่การสร้างควมตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน ควรให้ภาครัฐมีหน่วยงานที่ดูแลเรื่องนี้เป็นการเฉพาะ อันจะทำให้เกิดการตื่นตัวด้านการตัดสินใจในการเลือกตั้ง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการคุณลักษณะทางการเมืองเพื่อให้ได้ผู้นำที่ดีมีคุณธรรมเข้ามาปกครองบ้านเมือง
2. ควรศึกษาเจาะลงไปถึงคุณลักษณะทัศนคติการเมืองที่ทําอย่างไรจึงจะทำให้ประชาชน สนใจผู้นำที่แต่ละพรรคการเมืองเสนออันก่อให้เกิดการได้มาซึ่งนักการเมืองที่ดีได้
3. ควรศึกษาหลักธรรมหมวดอื่น ๆ นอกจากหลักสัปปุริสธรรมเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทัศนคติทางการเมืองของคณะผู้บริหาร
4. ควรศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติทางการเมืองของคณะผู้บริหาร ที่วัดได้จากการผลงานในการบริหาร เพื่อนำมากำหนดกลยุทธ์สร้างความมั่นคงทางการเมืองที่ดียิ่งขึ้นได้

เอกสารอ้างอิง

- ธนรัชต์ คลายมณี. (2549). รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเมือง พัทยา. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- เนตรภัทร อ่วมเครือ และวัลลภ รัฐฉันทานนท์. (2562). ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลบ้านกุ่ม อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา. วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 6(1), 136-146.
- โนวิด พุเท ยอน. (2563). ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของชาวกัมพูชาที่พำนักอยู่ในเขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร. ใน สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- บรรยงค์ กุคำใส. (2554). ความรู้ทัศนคติและพฤติกรรมการไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาศึกษาเฉพาะกรณีประชาชนใน อำเภอกันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ. วารสารสถาบันจิตพัฒนาฯ, 3(3), 11-21.
- บวรศักดิ์ อวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล. (2548). ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- ปริญญ์ อังโชติพันธุ์ และชาญชัย จิตรเหล้าอาพร. (2564). ทัศนคติของประชาชนต่อการทุจริต การเลือกตั้งสมาชิกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล. วารสารบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยสยาม, 4(4), 123-134.
- พระครูโกสุมสมณวัตร. (2560). ศึกษาหลักสัปปุริสธรรมที่ส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ของ ผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลศรีณรงค์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์. ใน วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหานรินทร์ สุรบุญโญ (เอมพันธ์). (2563). การประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมทางการเมืองของผู้นำทางการเมืองในจังหวัดชัยภูมิ. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- สถาบันพระปกเกล้า. (2561). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- สำนักงานเทศบาลนครราชสีมา. (2566). ประชากรที่มีสิทธิ์เลือกตั้ง. เรียกใช้เมื่อ 1 พฤษภาคม 2566 จาก <https://election.pptvhd36.com/region/2/23>.
- สุนทรชัย ขอบยศ และรจนา คำดีเกิด. (2556). การเมืองภาคพลเมือง: การถอดถอนผู้บริหารท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จในประเทศไทย. รัฐสภาสาร, 6(4), 9-20.
- อมร รักษาสัตย์และคณะ. (2544). การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน. กรุงเทพมหานคร: สมาคมรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชน.
- Yamane. T. (1973). Statistic: An Introductory Analysis. New York: Harper and Row.

